

Erbjudna seminarier under SWLM 2015 - komplett innehållsbeskrivning

1. Att vara klasslärare

Vid olika skeden i livet lever eleverna med olika existentiella frågor som skolan genom sin genomtänkta pedagogik försöker svara mot. Som klasslärare fokuserar vi på berättelsen om människan och ger eleverna inre bilder genom att ständigt beskriva världen, och berika den genom myter och allmängiltiga berättelser. Förutom fokus på klasslärarens berättande kommer det att ges möjlighet att arbeta konstnärligt.

Anna Ljungqvist och Kristina Nilo, klasslärare vid Kristofferskolan

2. Varför undervisar vi historia?

Ett gammalt ordspråk påstår att som du kan gå vilse i skogen om du inte är bekant med träden kan du gå vilse i livet om du inte är bekant med berättelserna. Historieundervisningen är en del av det bärande berättelsestoffet i waldorfskolans läroplan. Hur kan man balansera mellan denna syn på historieundervisning, nyttig faktakunskap och Lgr11:s betygskriterier?

Maria Eloranta, Örjanskolan och Rolf Edblom

3. Perspektiv ur den antroposofiska människokunskapen i ämnet geografi årskurs 1-12.

Vi tar upp hur kunskapen, den konstnärliga gestaltningen och en andlig dimension i ämnet kan bidra till en modern metodik i ämnet geografi.

Önskvärt är om deltagarna läst delarna om geografi i boken "Waldorfpedagogik" (2013) av Christine och Örjan Liebendörfer samt kapitel 5, Avslutande diskussion, analys och slutsats samt bilagan till Masteruppsatsen "Waldorfläraren och kunskapssynen, Erfarenheter som format waldorflärares kunskapssyn i geografi" (2014) av Christine Liebendörfer.

Ett enkelt skissblock med några färgpennor och kriterior är bra att ta med till några konstnärliga övningar.

Christine Liebendörfer, Sophiaskolan

4. Svenska i Waldorfskolan

Seminariet kommer att behandla huvudsakliga teman i svenskundervisningen i waldorfskolans klass 1-8. Vi kommer att lyfta fram och arbeta med det waldorfpedagogiska i morgonperioder och löpande timmar. Hur arbetar vi med skrivande och läsande i klasserna och hur blir det andning och rytm i undervisningen? Varvat med föreläsningar och grupparbeten kommer vi att arbeta rytmiskt med lekar, rörelse, sång och dikt.

Åsa Månsson. Ansvarig för klasslärarutbildningen på WLH

5. Biologi-Människokunskap

Kunskapen och synen på människan har genom historien gått från ett helhetsbegrepp till styrningen på cellnivå. Få områden inom naturvetenskapen är så omdanande som den ökande kunskapen inom cellbiologin. Hur kan vi åldersanpassa undervisningen i biologins olika områden, så att barnet och den unga människan förstår den helhet och sammanhang hen befinner sig i.

Britta Drakenberg och Niklas Palmcrantz

6. Geometri

Leka, klippa, rita, konstruera, beräkna, bevisa, skapa formler. Den visuella matematikens fördelar genom stadierna. Göra en E-book med det skapade materialet.

- Varje deltagare ska ha sax, linjal, vinkelhake, passare.
- Ritpapper ca A3 för kursen.
- Projektor med duk och bredbandsanslutning.
- Fördel att ha med en egen laptop.
- Vinkelhake, passare för tavlan (för kursledaren).

Franz Peter Waritsch

7. Musiken som skapande kraft inom waldorfpedagogiken.

Seminarierna kommer att ta upp musiken i klass 1-12, men med viss tonvikt på de yngre åldrarna där klasslärarna genom den rytmiska delen spelar en avgörande roll för grunden i "waldorfmusicerandet". Hur påverkar samhällets musikliv våra barn - på gott och ont?

Hur kan vi förbereda våra barn och ungdomar för medvetna och positiva val av samhällets musikutbud? Musikhistoria i klass elva! Obligatorisk kör på gymnasiet! Varför är det relevant i vår tid?

Barbro Seiger musiklärare vid Kristofferskolan – Gull-Britt Glimskär medverkar under torsdagen

8. Ämnesseminarium i idrott och hälsa.

Titel: Waldorfskolans läroplan i ämnet Idrott och hälsa klass 3-12, med Bothmergymnastik som grund, kontra skolverkets läroplan i ämnet. Hur får vi ihop det?

Beskrivning: Vi studerar utifrån idrottsämnet, ur ett waldorfpedagogiskt perspektiv, vad människan går igenom i sin utveckling i åldrarna 9 – 18 (klasserna 3 – 12). Bothmerövningarna står som en urbild för den huvudsakliga rörelseaktiviteten i en viss ålder. Utifrån denna urbild (Bothmerövning) hittar vi gymnastikövningar, lekar, idrotter och spel som stämmer överens med den. Vi arbetar sedan med hur vi kan få ihop denna kunskapsbas med det centrala innehållet i Skolverkets läroplan.

Per Linden Thell idrottslärare Kristofferskolan, Stockholm

Karin Kjellgaard idrottslärare Josefinaskolan, Sigtuna

9. Workshop omkring flöjtspel och skapande av egen musik med barnen

Innehållet riktar sig i första hand mot de yngre åldrarna. Ta med pentatoniska flöjter!

Träff 1 75 minuter

Intervallflöjts- och klangworkshop. Tonbildning, flerstämmigt spel, hur barnen kan dirigera själva och öva gehöret, hur barnen kan skapa egna sånger. Att spela flöjt på föräldramöte. Intervallflöjter finns på plats.

Träff 2 90 minuter

Sångskrivarworkshop del 1, vi arbetar med att göra små enkla visor själva utifrån intervallflöjter eller pentatonisk flöjt. Inleds med klanglek

Träff 3 90 minuter

Sångskrivarworkshop del 2, vi prövar att spela sångerna från träff 2. Inleds med klanglek.

Avslutande samtal och sammanfattning.

Vi sammanställer materialet från gruppen så alla får med sig ett litet kompendium hem!

Inger Ahlberg, Visby och Olof Andersson musiklärare vid Martinskolan

10. Ämnesseminarium Samhällskunskap

Samhällskunskap från klass 1-12. "Som lärare ska vi intressera oss för allt världsligt och allt mänskligt. Vi ska intressera oss för mänsklighetens stora angelägenheter och vara intresserade för varje barns stora och små frågor" (Rudolf Steiner, Seminarieövningarna). Hur gör vi det konkret och möjligt i alla årskurser och alla ämnen. Seminariet vänder sig till alla lärare oavsett yrkeskategori!

Örjan Liebendorfer rektor vid Lunds Waldorfskola

11. Ämnesseminarium i biologi - Botanik och zoologi i Waldorfskolans klass 1-12

Beskrivning:

Växter och djur kan lära oss mycket, inte minst om oss själva. Under det här seminariet bearbetar vi hur olika livsformer växer fram ur inre och yttre rörelser. Med hjälp av eurytmi och övningar i plastellina gör vi rörelserna upplevbara. Vi samtalar om hur vi som lärare kan ge barnen och ungdomarna de intryck och bilder de behöver för att förbereda sig för nästa sjuårsperiod, ja rent av för deras fortsatta liv.

Det är bra att ha läst: Rudolf Steiner: *Konsten att uppfostra-Seminarieövningar 3, 4, 9-12*

Vi kommer att samtala en del om den pedagogiska lag som Rudolf Steiner formulerar i Läkepedagogiska kursen: "På varje väsensled hos den människa som ska uppfostras verkar det närmast högre ledet hos uppfostraren".

Det är bra att ta med eurytmiskor

Lars Kjellenberg; lärare i biologi och kemi; Örjanskolan

Marianne Kleiser; lärare i eurytmi; Örjanskolan

12. "Fysik- och bildundervisningen med särskild tonvikt på åk 6-8. Hur kan fysik och bild samverka i undervisningen och stödja ungdomarna i deras utveckling."

Leif Palmquist, Kristofferskolan

13. Allmän Människokunskap som grundval för pedagogiken – erfarenheter och reflektioner.

Beskrivning: Årskurs 1 – 12 generellt och med fördjupningar och exempel från framförallt musik och naturvetenskap. Bilden som grund för möjliggörandet av att bilda levande begrepp.

Betydelsen av dels ämnesdiversiteten och dels den konstnärliga bearbetningen av ämnena för att utveckla ett tänkande som leder fram till förståelse.

Litteratur: 1. *Allmän människokunskap*, Rudolf Steiner. 2. Masteruppsats: *Vikten av det ovägbara*. En undersökande studie om förutsättningarna för ett levande tänkande i Waldorfskolan, Sven Wängberg (kap. 2 s.4 -44; Appendix kap. 1 s.1-5; kap. 2 s. 7-48).

Sven Wängberg Kristofferskolan och Malte Nordling Västerås Waldorfskola

14. Rytmska upptakten i åk 1 – 7

Den rytmiska upptakten i klass 1-7.

Vi övar och leker, rytmiserar och klingar. Undersöker vad man kan göra i de olika klasserna, talar om varför och vad man kan tänka på. Vi kommer INTE att servera en "kursplan" utan istället försöka börja öva vår egen medvetenhet och förståelse, så att vi vågar bilda egna omdömen. Samtal och praktik kommer att kopplas till antroposofin.

Ta gärna med egna lekar och idéer för att dela med andra.

Ola Waage och Ingegerd Sendow Västerås Waldorfskola

15. Ämnesseminarium: djurbetraktelser i klass fyra.

Djurtemat i kursplanen kommer att leda det konstnärliga övandet med krita och vattenfärg. Lärarens eget förhållande till djurvärlden belivar och värmer berättelser och samtal.

Helena Wätte och Johan Olsson Solvikskolan

16. Ämnesseminarium i religionskunskap

Titel: Att bygga broar till en andlig värld – religionsämnet i waldorfskolan

Religionsämnet har traditionellt haft en speciell ställning i waldorfskolans kursplan, där de "inre" frågorna, människokunskapen, lärarens förhållande till antroposofin stått centralt. Fråga för vår arbetsgrupp blir hur vi kan bevara denna unika kvalitet och ändå förhålla oss till religion som ett SO och kunskapsämne? Vi kommer att följa religionsämnets utveckling från klass 1 – 9 och ge exempel på hur vi kan undervisa i religionskunskap och samtidigt "bygga broar till en andlig värld".

Förbereder gärna genom att läsa waldorfskolans kursplan i religion och LGR – 11

Johan Green lärare vid Örjanskolan

17. Ämnesseminarium i eurytmi

**Titel: "Ett under så stort, ett under har skett. Jag har bara litet under hatten sett.."
Hur arbetar vi vidare med att stödja människotillblivelsen genom eurytmin under den andra sjuårsperioden?**

Beskrivning: Med herden Stichels ord från Julspelet från Oberufer, vill vi lyfta lite mer på hatten och se hur de eurytmiska pedagogiska övningarna stödjer barnet i den andra sjuårsperioden (Merkurius) på sin väg att bli människa i ett socialt sammanhang.

I den första fasen av andra sjuårsperioden är människan särskilt upptagen med att lära sig leva i de två världarna "yttre" och "inre". Den fysiska kroppen saktar av något i sin utvecklingstakt. Den yttre aktiviteten och rörelsen förflyttar sig till det inre planet – och rörelsen mellan detta yttre och det inre är föremål för vår pedagogiska uppgift. Rörelse är ett nyckelord, andning ett annat. Detta seminarium blir ett prövande umgänge med dessa begrepp. Vi vill närma oss en djupare förståelse som pedagoger - och vi vill övande, lyssnande och nyfiket försöka finna uppslag att arbeta vidare med.

Maria Linden, eurytmilärare Örjanskolan Järna

Kent Holmström, klasslärare klass 2, Örjanskolan Järna

18. Ämnesseminarium i matematik.

Teman av betydelse för den växande människan i matematik i olika åldrar.

Vi belyser i föredragsform matematikämnets roll och betydelse för den växande människan genom några nedslag i kursplanen.

Vi genomför praktiska övningar av några teman; speglingar, symmetrier och projektioner och deras gestaltning och förvandling genom kursplanen. Ta med färgpennor, passare och linjal.

Kjell Samuelsson Mariaskolan

Thorbjörn Söderquist Kristofferskolan

19. Skönhetens betydelse i pedagogiken - från Antiken till Waldorf

I Antikens tänkande sågs skönheten som en objektiv världskraft, det andligas signatur i naturen, både i de harmoniska formerna och i själva ljusets lyskraft.

Moderniteten har reducerat skönheten till subjektiv smak. I waldorfpedagogiken öppnas sinnen mot det sköna igen, som en livsavgörande kraft med makt att förändra livet.

Upplägget för tre tillfällen:

- ✚ Idehistorisk skiss - **skönhetens idé** genom tiderna
- ✚ **Det goda, det sköna och det sanna i Waldorfpedagogiken och annan pedagogik**
- ✚ Vad har skönheten betytt för Dig/mig i det pedagogiska arbetet? – utbyte av biografiska erfarenheter – också från Waldorfsärskolan

Henri Quarfood och eurytmi Gunnel Widmark; Solberga bys waldorfsärskola

20. Ämnesseminarium i NO-laboration

Titel:

Planering och genomförande av ett urval laborationer i naturvetenskap för år 5 till år 9

Beskrivning:

Vi belyser och provar på hur naturvetenskaplig arbetsmetod blir utgångspunkt för studiet av naturen.

Även i vintertid kan naturen vara vårt klassrum. Vi genomför också laborationer i Örjanskolans kemisal.

Material:

Du behöver en anteckningsbok, gärna några färgpennor, en mobilkamera

Johannes Koernig